

Møtebok – Lom fjellstyre

Sak nr.:	19/2020	Arkiv nr.:	335.1	Møtedato:	22.06.2020
Saksbehandlar:	Åsmund Galde				

Vårdalen statsallmenning. Søknader om tilleggsjord.

Sakspapir:

- Søknad dagsett 10. april 2020 frå Vegar Haugen. Dyrkingsjord på Nordsetra.
- Søknad dagsett 07.april med vedlegg 16.april 2020 frå Svanhild og Ken Espen Solheim Lyngved. Søknad om dyrkingsjord på Nordsetra.
- Brev frå Statskog SF dagsett 27.mai 2020. Søknader om tilleggsjord.
- Kartskisser over dyrkingsparsellar i Havyrju.
- Kartskisse over areal som har vore planlagd til tilleggsjord ved Langmyra.

Saksutgreiing:

Fjellstyret har fått inn tre søknader om tilleggsjord i området Nordsetrene i Vårdalen statsallmenning.

Vegar Haugen eigar av Sygard Brimi, g.nr. 10 b.nr. 1, og Svanhild og Ken Espen Solheim Lyngved eigarar av Systugu Lyngved g.nr. 15, b.nr.1, har søkt fjellstyret om utvisning av tilleggsjord i området mellom Langmyra og Tessvegen ved Nordsetrene. Båe søkarane driv med mjølkeproduksjon, har seter og tilleggsjord i same område og har i søknadane dokumentert eit behov for meir areal til grovforproduksjon. Det er lagt ved kartskisser som syner omsøkte areal. Begge set som føresetnad at dei må kunne nytte seg av eksisterande vatningsanlegg i området.

Svanhild og Ken Espen Solheim Lyngved framhevar at føresetnadane og kravet til landbruket endrar seg. Det er difor viktig at landbrukseigendomar har tilgang til å disponere den jorda som er registrert som dyrkbar mark i fjellet. I vedlegg til søknaden har dei lagt ved kart som syner areal som er klassifisert som dyrkbar jord etter FKB-AR5.

Oda Evy Øyen og Per Kvernstuen eigarar av Ekle, g.nr. 9, b.nr. 2 har søkt om ca 110 dekar tilleggsjord på Havyrju. Dei har frå før feste på parsell 157/1/112 og er kjent med at det tidlegare er utvist parsellar som ikkje er teke i bruk i området langs vegen mot denne. Dei driv med sau og har i søknaden gjort greie for behov om meir areal til grasproduksjon og beite. Dei har 100 vinterfora sau i dag, men har driftsbygning med plass til 140. Dei framhevar at det vil være rasjonelt å få tildelt jord i same område som eksisterande parsell.

Opplysningar og merknader:

Etter fjellova § 19 kan jordbrukarar med beiterett i statsallmenning – anten åleine eller saman med andre beiterettshavarar – få utvist grunn som er skikka til dyrking eller til kulturbeite som tilleggsjord. Det er fjellstyret som etter føresegnene i seterforskrifta gjer vedtak om utvisning.

Fjellstyret må fyrst vurdere dei omsøkte areala mot §19 i seterforskrifta som seier at «utvising eller bortleige av tilleggsjord skal i størst mogleg utstrekning skjer etter

Møtebok – Lom fjellstyre

planar utarbeidd for større samanhengande område, eller knytt til eksisterande seter eller tilleggsjord».

I rundskriv M-1/2016 har landbruks- og matdepartementet presisert at det er viktig at utvisning av tilleggsjord skjer planmessig, og at forskrifta derfor stiller eit krav om at det blir utarbeidd planar for dei aktuelle områda. Kravet til planar er ikkje absolutt, men blir føresett lagt til grunn for dei utvisningane som ikkje gjeld tillegg til eksisterande parsellar eller eksisterande setrer.

Det er Statskog SF som er ansvarleg for å utarbeide slike planar og fjellstyret v/sekretæren har derfor oversendt søknadane til Statskog SF og bede om deira vurdering. Med brev sendt 27. mai 2020 seier Statskog SF at:

«Seterforskriften presiserer at det er viktig at utvisning av tilleggsjord skjer etter plan utarbeidet for større samanhengende områder. Det er Statskog som skal utarbeide plan i samarbeid med fjellstyret og kommunen. Vi kjenner ikke til at det foreligger dyrkingsplan for det omsøkte areal.

Statskog er i utgangspunktet positive til omsøkte. Vi er kjent med at det finnes andre nærliggende arealer i statsallmenningen som tidligere er godkjent og utvist som tilleggsjord. Viser til feste 3434/157/1/81, 83 og 84. Arealene er ikke tatt i bruk jf. § 19 i fjelloven, og dermed er utvisninga falt bort. For å unngå å ta hull på nye arealer, vil vi oppfordre fjellstyret til å utvise disse arealene på nytt.

I samme området som omsøkte tilleggsjord, har Statskog mottatt forslag til plan for utvikling av fritidsboliger. Initiativet er fremmet av Brimi Fjellstugu, som gjennom sitt planforslag ønsker å legge til rette for fritidsboliger ved Nordseterene på området mellom Brimi Fjellstugu og Brimiskogen klatrepark. Statskog er kjent med at Brimi Fjellsugu har oversendt planforslaget til Lom kommunen i forbindelse med revidering av kommunedelplan. Statskog vil avvente tiltak i aktuelle område til Lom kommune har vedtatt ny kommunedelplan.»

Omsøkt areal ved Langmyra:

Det er nå 50 år sidan fyrste gong det vart utvist tilleggsjord til kulturbeite på Langmyra. Av den grunn kan det være greitt å oppsummere noko av historikken.

I tilknytning til utvisning av seterkveer til tre setereigerar på Nordseter i slutten av femti-åra, vart det sett fram krav om skjønns etter fjellova. Dette vart halde den 29.juni 1960. I dette skjønnet vart samtlege setereigerar samde om å gå saman om å utnytte Langmyra til kulturbeite. Etter søknad dagsett 20. august 1968 fekk 9 setereigerar på Nordseter den 19. mars 1973 festeseddel på ein 200 dekar stor parsell til felles kulturbeite. Eitt av vilkåra var at parsellen skulle brukast i felleskap av eignedomane.

Organiseringa av fellesbeitet var i byrjinga meir komplisert og konfliktfylt enn venta, og i brev av 12.7.1973 ber herradsagronom Olav Svestad om at det blir utskreve festeseddel på kvar enkelt av setereigerane. Vedlagt var ei kartskeisse som synte forslag til deling av arealet. Arealet som var skissert passelert av herradsagronomen var nå på til saman 565 dekar. Denne saka vart handsama i åra 1973 og 74. Som ei avslutning på dette spørsmålet blir det i brev frå skogforvaltninga 10. september 1974 sagt at ei

Møtebok – Lom fjellstyre

utviding av arealet frå 200 til 565 dekar er ei sak som kan takast opp att når det utviste arealet på 200 dekar er sett i stand, og det framleis er behov for kulturbeite. «Det er lagets ønske om oppdeling av arealet med særskilt feste på de enkelte eiendommer det er sagt nei til».

I møte 19.oktober 1974 tilrådte så fjellstyret utvising av to dyrkingsparsellar i nordenden av Langmyra. Dette protesterte beitelaget på det sterkaste på, og peikte at parsellane ville bli liggande i eit område som var tenkt for ei utviding av fellesbeitefeltet. Da fleire brukerar seinare meldte interesse for å få utvist areal til dyrkingsjord, utløyste dette ei kartlegging av alt areal på Nordsetrene. Samstundes forlanga direktoratet for statens skoger at det vart halde førehandsskjøn etter fjellova. Skjønsretten konkluderte m.a. at «det er for lite beite til dei dyra som går der nå», og at det var behov for å kultivere beiteareal.

I sak 55/82 tilrådte fjellstyret at beitelaget fekk utvist nye 220 dekar av det kringliggande arealet. Av møteprotokoll frå jordstyret i Lom 9. august 1983går det fram at dei tilrådte ei utvisning på om lag 300 dekar til beitelaget, herradsagronomen i Lom hadde bonitert området og funne om lag 365 dekar dyrkbar jord. Etter protestar frå to av seterbrukarane på Nordseter og i samsvar med vedtak i fylkeslandbruksstyret 22. september 1982 gav Gudbrandsdal skogforvaltning i 1984 tilsagn om om 50 dekar tilleggsareal inntil tidlegare utvist areal, slik at dette vart samanhengande.

Når det gjeld kartlegging og planlegging av områder for dyrkingsjord i statsallmenningene i Lom, vart det gjort eit større arbeid med det i tida 1979-1982 i samband med utarbeiding av «arealplan for statens eiendommer i Lom kommune». Dette resulterte i «Planar for dyrkingsjord i Vårdalen og Leir- og Bøverdalen statsallmenningar» som for Nordseterene sin del vart ferdig handsama i 1982.

Vurderinga av areala vart gjort av heradsagronomen i Lom. Arealat i området rundt fellesbeitet på Langmyra var kartlagd i samband med tidlegare saker, men tidlegare skjønsvgjersler og spørsmåla kring fellesbeitet var nok avgjerande for at det ikkje vart parsellert ut meir tilleggsjord her. I staden vart det vist ut 7 parsellar i området Havyrju. Parsellane 157/1/81,83 og 84 nemnd i brevet frå Statskog var del av desse.

Statskog skriv i sitt brev om søknadane ved Langmyra at dei ikkje kjenner til at det ligg føre dyrkingsplan for området. Av utgreiinga ovanfor går det fram at arealet tidlegare var tiltenkt og planlagd som tilleggsjord. Årsaken til at det ikkje vart vist ut parsellar for forproduksjon var grunna usemjene knytt til behovet for meir beite og skjønsvgjerane kring dette. Det er nå 40 år sidan desse vurderingane vart gjort, tilhøva og driftforholda i landbruket har endra seg og færre brukerar driv med aktiv seterbruk. På -70 og -80 talet var det eit mål å auke arealgrunnlaga for dei mindre bruka. I dag legg landbrukspolitikken opp til færre og større bruk.

Statskog tek i sitt svar heller ikkje stilling til om det omsøkte arealet kan reknast som tillegg til eksisterande seter eller dyrkingsparsell. I § 19 i seterforskrifta er det sagt at utvisning skal skje etter planar, eller være knytt til eksisterande seter eller tilleggsjord. I merknadane presiserer landbruks- og matdepartementet at det skal være tillegg til eksisterande seter eller tilleggsjord. Begge søkerane har både seter og tilleggsjord på Nordsetrene. Begge søkerane er medlemmar av fellesbeitet og står som festerar av

Møtebok – Lom fjellstyre

arealet på Langmyra. Det omsøkte arealet ligg inntil dette, og har som det er gjort greie for i saka vore aktuelt for utvising tidlegare.

Omsøkt areal ved Havyrju

Det er ikkje lagd ved noko kartskisse over omsøkt areal, men det er vist til tidlegare utviste dyrkingsparsellar som ikkje er teke i bruk. Som nemnd tidlegare er det tre parsellar som har vore utvist, men ikkje teke i bruk. Kvar av parsellane er på om lag 50 dekar. Anna areal som kan være aktuelt for utvising ligg inntil både desse og tidlegare oppdyrka parsellar, og vil slik sett ikkje krevje ein ny plan.

Vidare saksgang

Om fjellstyret finn at utvisning kan være aktuelt, skal saka leggast fram for kommunen, Statskog SF og allmenningstyret til fråsegn. Kommunen skal vurdere saka etter forskrift om nydyrking. Om kommunen avslår nydyrking er saka endeleg avgjord.

Om kommunen tilrår areal for nydyrking, tek fjellstyret saka opp att til behandling. Fjellstyret gjer si vurdering før det blir fatta vedtak. I denne vurderinga skal, i tillegg til kommunen si tilråding, dei fråsegner som er innhenta frå Statskog SF og allmenningstyret inngå. Om fjellstyret finn at utvisning er aktuelt, må innkomne søknader vurderast opp mot tilgjengeleg areal.

Svanhild Solheim Lyngved stilte spørsmål ved sin habilitet i saka. Fjellstyret tok spørsmålet opp til vurdering, og vurderte ho innhabil. Svanhild Solheim Lyngved gjekk frå ved behandling av saka. Hanne Synnøve Rusten kom inn som personleg varamedlem.

Framlegg til vedtak:

Fjellstyret meiner at utvising av parsellane i Havyrju og areal ved Langmyra som synt til i vedlagt kartskisse, kan gjerast utan at det blir utarbeidd nokon ny plan for området.

Saka blir lagt fram for kommunen, Statskog SF og allmenningstyret til fråsegn. Når uttale frå desse partane ligg føre, tek fjellstyret endeleg avgjerd i saka.

Vedtak:

Som framlegget, samrøystes.

Utskrift går til:

- Statskog SF, som e-post.
- Lom kommune, som e-post.
- Styret i Vårdalen allmenning.

Møtebok – Lom fjellstyre